

Soru-Cevap

Soru: Güvenli ve huzurlu evlilik hayatını Allahu Subhânehu'nun kitabında ve Resulü [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'in sünnetinde okuyoruz... Ancak bugün bizler içerisinde yaşadığımız ülkedeki eşler arasında hatta davet taşıyıcısı olan eşler arasında bile büyük anlaşmazlıkların olduğuna şahit olmaktayız. Mesela oturacakları evin yerini seçmede, kocanın ebeveynine karşı muamelede veya kadının ebeveyni ile olan ilişkisinde veya kocasının akrabalarını ziyarette... kocanın akrabalarının ölüm (gibi kaçınılmaz bir durum) olduğunda anlaşmazlık yaşamaktalar... Böylece şu karının hakkı veya bu kocasının hakkı, şu kariya vacip veya bu kocasına vacip gibi eşler arasındaki tartışma sürüp gitmektedir... Her biri şeri hükümlere göre kendisinin haklı olduğunu zannederek kendi görüşüne sımsıkı sarılarak ondan vazgeçmemektedir...

Bu durumda eşlere özellikle de davet taşıyıcılarındansa onlara söylenecek bir söz var mıdır?

Ayrıca şu ayet-i keriminin manası nedir?

"Ailene salâhı emret; kendin de ona sabırla devam et. Senden rızık istemiyoruz; (aksine) biz seni rızıklandırıyoruz. Güzel sonuç, takva sahiplerinindir." [Tâha 132]

Allah sizleri hayırla mükafatlandırsın.

Cevap: Doğrusu bu sorular karşısında şaşırdım hatta rahatsız oldum. Allah aşkına muttaki ve muhlis olan davet taşıyıcıları nasıl olur da hayatlarında başarısız olabilirler? Kendilerine sevgi ve sadakat hakim olması gerekirken nasıl olur da onlara nefret ve kin hakim olabilir?

Evlilik hayatı, 1+1=2 şeklinde soyut rakamlardan ibaret değildir. Evlilik hayatı, merhamettir, rahmettir, sükunettir ve huzurdur. Bu kişiler, evlilik hayatını Allahu Subhânehu'nun şu ayet-i kerimede ifade ettiği gibi sevgi ve rahmete nasıl çevireceklerini bilmiyorlar:

"Nefislerinizden sizin için, kendileriyle sükunet bulasınız diye eşler yaratıp, aranızda sevgi ve rahmet kılmış olması O'nun ayetlerindendir. Doğrusu bunda düşünen bir kavim için ibretler vardır." [er-Rûm 21]

Bu kişilerin çok ama çok ders ve ibrete ihtiyacı vardır. Hatta cezaya ihtiyaçları vardır! Her şeye rağmen cevaplar aşağıdaki şekildedir:

1- Evlilik ilişkileri hakkındaki tüm soruların cevabı şöyledir:

Kocalar için Resulullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'in şu hadisidir:

Aişe [Radiyah Allahu Anhâ]'dan Resulullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'in şöyle buyurduğu rivayet edildi:

"Sizin en hayırlınız ailesine karşı en hayırlı olanınızdır. Ben ise aileme karşı sizden daha hayırlıyım." [Tirmizi ve İbn-u Mace tahrir etti]

Karılar için şu hadistir: Ebi Hurayra [Radiyah Allahu Anhâ]'den Nebi [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'in şöyle buyurduğu rivayet edildi:

"Bir kişinin başka bir kişiye secde etmesini emredek olsaydım kadının kocasına secde etmesini emrederdim." [Tirmizi tahrir etti] İbn-u Mace, Saîd İbn-ul Museyyib ve Aişe [Radiyah Allahu Anhâ] kanalıyla bir benzerini rivayet etti.

Tekrar ediyorum eşler, evlilik ilişkisinin 1+1=2 şeklinde matematiksel bir denklem gibi soyut bir şey olmadığını bilakis sükunet, huzur, sevgi ve sadakat olduğunu bilmelidirler. Aynen Allahu Subhânehu'nun şöyle buyurduğu gibi:

"...kendileriyle sükunet bulasınız diye... aranızda sevgi ve rahmet kılmış olması..." [er-Rûm 21]

Dolayısıyla kadına düşen kocasına itaat etmek ve rahatından olsa bile kocasının kalbine mutluluk sokmaktır. Hiçbir akıllı kadın kocasına şöyle demez: "Bana düşen sadece sana itaat etmektir. Ebeveyninle bir işim olmaz." Çünkü akıllı bir kadın kocasının ebeveynine ihsanda bulunmasının kalbine mutluluk sokmakla emrolunduğu kocasının mutluluk kaynağı olduğunu bilir... Resulullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem], şöyle buyurdu:

"Mümin bir kimse Allah'a olan takvadan sonra salih eştan daha hayırlı bir şey elde edemez. Ona emrettiğinde kendisine itaat eder, ona baktığında kendisini mutlu eder, onun üzerine yemin ettiğinde yeminini yerine getirir, yanında olmadığından kendisi ve malı için ona nasihat eder." [İbn-u Mace, Ebi Umame RadıyAllahu Anhdan ve Ebu Davud, İbn-u Abbas'tan bir benzerini tahrir etti]

Kocaya düşen ise eşine güzel muamele etmek ve onunla güzel geçinmektir:

"Onlarla güzel geçinin. Eğer onlardan hoşlanmazsanız, biliniz ki sizin hoşlanmadığınız bir şeyde Allah çok hayır kılabilir." [en-Nisâ 19]

Karısına hüsnü muaşeretle davranmada onun hakkını vermesi gerektiği gibi karısına hüsnü muaşerette davranmak ve ebeveynine karşı olan farzla sınırlı kalmayıp ebeveynine karşı kendisine farz olan hususlarda da onların hakkını vermelidir.

"Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, ana-babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti." [İsrâ 23]

"Biz, insana, ana-babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir." [Ankebut 8]

-Abdullah İbn-u Mesud, şöyle dedi:

"Resulullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'e hangi amelin daha hayırlı olduğunu sordum. Dedi ki: "Vaktinde kılınan salah." Dedim ki: "Sonra hangisi?" Dedi ki: "Ana babaya iyi davranmak." Dedim ki: "Sonra hangisi?" Dedi ki: "Allah yolunda cihat etmek." [el-Buhari, tahrir etti]

Hiçbir akıllı erkek, karısının ebeveyni ve akrabaları ile olan ilişkisini yasaklamaz. Bilakis karısının ailesine ikramda bulunur ve onlarla güzel ilişkiyi devam ettirir. Zira bu, akrabalık bağlarını güçlendirir ve eşler arasındaki hüsnü muaşerete süreklilik kazandırır. Allahu Subhânehu, insanlar tedebbür etsinler diye birçok ayetinde sıhriyeti (evlenme sonucu oluşan yakınlık, akrabalık, dünürlük, hısımlık) nesebe raptetmiştir. Mesela Allahu Subhânehu, şöyle buyurmuştur:

...

"Rabbinin gölgeyi nasıl uzattığını görmedin mi? Eğer dileseydi, onu elbet hareketsiz kılardı. Sonra biz güneşi, ona delil kıldık." [Furkan 45] Ta ki şöyle buyurmuştur:

"Birinin suyu tatlı ve susuzluğu giderici, diğerinki tuzlu ve acı iki denizi salıveren ve aralarına bir engel, aşılmaz bir sınır koyan O'dur. Sudan (meniden) bir insan yaratıp onu nesep ve sıhriyet (evlilik bağından doğan) yakınlığa dönüştüren O'dur. Rabbinin her şeye gücü yeter." [Furkan 53-54]

Dolayısıyla nesep ile sıhriyetin Allah'ın ayetlerinin zikri bağlamında raptedilmesinde her birinin bir itibarı ve saygınlığı olduğuna, yaratıcının azameti ve kudreti hakkında tedebbür ve tefekkür etme konusu olduğuna dair bir delil vardır.

Akıllı karı-koca için bu kısa cevap yeterlidir:

"Şüphesiz bunda, akıllı olan veya hazır bulunup kulak veren kimseler için bir öğüt vardır." [el-Kâf 37] Bu kısa cevabın yeterli olmadığı kimseye daha fazla açıklama veya tafsilatın hiçbir faydası yoktur.

2- Evlilik ilişkisinin özünden olmayıp sadece bağlantısı olan diğer sorulara gelince;

a- Resul [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'in hadisinde geçtiği üzere kocanın akrabaları ölüm (gibi kaçınılması gereken bir durumun) olduğu konusuna gelince; el-Buhari ve Muslim, Ukbe İbn-u Âmir'den Resulullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'in şöyle buyurduğunu tahrir ettiler:

: "Sizleri kadınların yanına girmekten sakındırırım." Ensar'dan bir adam dedi ki: "Kocanın akrabalarına ne dersiniz?" Buyurdu ki: "**Kocanın akrabaları ölüm** (gibi kaçınılması gereken bir durum) **dur**."

Bu ise kadınla birlikte kocası veya bir mahremi olmaması halindedir... Aksi taktirde kocanın akrabaları ile halvette bulunmak olur. Hadiste geçen [] el-Hamu kelimesi ise; kadının mahremi olmayan kocanın akrabalarıdır. Yani kocanın kardeşleri ve amcasının çocuklarıdır... Kocanın babasına gelince; her ne kadar dilsel olarak kocanın akrabalarından olsa da bu hadisin kapsamına girmez. Çünkü kocanın babası, karının mahremlerindenidir. Kocanın akrabalarının halvet içerisinde kadınların yanına girmesinin hadiste geçen ölüm gibi olması ise haramlılıkta mübalağadır.

Kadınla birlikte kocası veya bir mahremi bulunmasına gelince; bunda hiç bir beis yoktur. Zira sıla-i rahim ve yemekte bir araya gelmek gibi şeriat bunu caiz kılmıştır. Yasaklanan şey ise halvette bulunmaktır. Nitekim İbn-u Hacer, Feth-ul Bâri adlı eserinde yukarıda geçen "**Kocanın akrabaları ölüm** (gibi kaçınılması gereken bir durum) **dur**" hadisini şerh ederken şöyle demiştir: "...Şu kavli: "Kocanın akrabalarına ne dersiniz?" İbn-u Vehb, Muslim'deki rivayetinde şu ifadeyi eklemiştir: el-Leys'in şöyle dediğini işittim: Kocanın akrabaları, kocanın kardeşleri ve amcasının çocukları gibi akrabalarıdır." Hadisi tahrir ettikten sonra Tirmizi'de ise şöyle geçmiştir: "Tirmizi şöyle dedi: Kocanın kardeşi olduğu söylenmiştir... Ve şöyle dedi: Rivayet edildiği üzere hadisin manası: Bir erkek bir kadınla halvette bulunmasın. Zira onların üçüncüsü şeytandır."

Mugîbât (kocası gurbette olan kadınlar) hakkındaki şu hadis de bunun gibidir: Ahmed ve Tirmizi, Cabir'den Nebi [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'in şöyle buyurduğunu tahrir ettiler:

"**Mugîbatların** (kocası gurbette olan kadınların) **yanına girmeyin. Zira şeytan, her birinizin içinde vücudunuzda kanın dolaştığı gibi dolaşır.**" Hadiste geçen mugîba, kocası gurbette olan kadındır. Mugîbât, mugîba kelimesini çoğuludur.

Kocanın akrabaları ve girmelerinin yasaklanması mevzusu halvet olması, yani kadının kocası ve bir mahremi olmaması halindedir. Kocası gurbette olan kadının yanına girmek de böyledir. Dolayısıyla konu halvet hakkındadır. Kocanın veya bir mahremi bulunması halinde ise kocasının akrabalarının ziyareti caizdir. Dolayısıyla erkek ile karısının ailesi ve kadın ile kocasının ailesi arasındaki ilişkiyi güçlendirme; işte tüm bunlar, şeri hükümlere göre olduğu müddetçe caizdir.

b- Kadının meskeni kocasına bağlıdır. Zira kadının oturduğu mesken kocasının gücü ve takatine göre kendisine insanca bir yaşam sağladığı sürece kadın kocasının oturduğu yerde oturmalıdır. Kocanın oturacağı evin mevkisi hususunda kadının ona dayatmada bulunması caiz değildir. Bilakis kadın, meskenin yerini belirlemede kocası ile güzel şekilde anlaşmalıdır. Ancak nihai görüş kocaya aittir ve kocası nerede oturuyorsa o da onunla birlikte oturmalıdır:

"**Onları gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun.**" [et-Talâk]

⁶¹ Bu ayet, iddet döneminde olan boşanmış kadınlar hakkındadır. Dolayısıyla bu ayet, iddet döneminde olan boşanmış kadının kendisini boşayan kocasının oturtacağı mesken hususundaki hakkını açıklamaktadır. O halde bunun (boşanmamış) olan kadınlar hakkında, yani mesken hakkında da olması evla babındandır. Ayette geçen "**oturduğunuz yerin bir bölümünde**" ifadesinin manası içerisinde oturduğunuz mekan demektir. Zira ayette geçen [] kelimesi mekan zarfıdır. "**Gücünüz ölçüsünde**" ifadesinin manası ise gücünüz ve takatiniz ölçüsünde demektir.

Meskenin yeri uygun, güvenli, kocanın gücü ve takatine göre olup içerisinde şeri muhalefetler olmadığı sürece istediği yerde oturtmadığından dolayı kadının kocasından boşanmayı talep etmesi şeriata muhalif bir durumdur.

c- Kocanın karısının ebeveyni ile olan ilişkisini yasaklaması haramdır. Çünkü ebeveyn ile ilişki kurmak hem erkeğe hem de kadına farz olup sadece erkeğe farz değildir. Çünkü hitap hem erkek hem de kadın için geneldir. Nitekim Sallallahu Aleyhi ve Sellem, şöyle buyurmuştur:

"*Sıla-i rahmi kesen cennete giremez.*" [Muslim, Cebir İbn-u Metam kanalıyla tahrir etti] Hadisteki []

"**Sıla-i rahmi kesen**" ifadesi [] "**giremez**" nefyi bağlamında nekra olarak gelmiştir. Dolayısıyla genel bir lafızdır. Yani erkeği de kadını da kapsar. Binaenaleyh erkeğin ebeveyni ile ilişkisi farz olduğu gibi kadının ebeveyni ile ilişkisi de farzdır. Bunun içindir ki koca, eşinin ebeveyni ile ilişkisini yasaklarsa günahkar olur. **Sayet bunu doğrularsak onun hakkında idari ceza uyguluyoruz.**

Dolayısıyla koca, karısının ebeveyni ile olan ilişkisini onun kocasına ve evine olan ilgisiyle çelişmeyecek şekilde kolaylaştırmalıdır. Bunu yapmak ise muttaki ve muhlis akıllı kocalar için oldukça kolay bir iştir... Sıla-i rahmi sorun haline getiren kocalara gelince; onlar Allahu Subhânehu'ya muhlis ve Resulü [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'e sadık olan bu davetin cinsinden olmayan kimselerdir...

d- Şu ayet-il kerimeye gelince:

"Ailene salahı emret; kendin de ona sabırla devam et. Senden rızık istemiyoruz; (aksine) biz seni rızıklandırıyoruz. Güzel sonuç, takva sahiplerininindir." [Tâha 132] Yani ailenle birlikte Allah'a ibadet etmeye ve salaha yönel, rızık ve geçim işini önemseme, seni rızıklandıran biziz, sana kendini ve aileni rızıklandırmaktan sormayacağız, Allah'a itaat etmeye önem ver ve bunu ailene de emret ve güzel sonucun takva sahiplerinin olduğunu bil demektir.

Nitekim İmam-ı Malik, Muvatta adlı eserinde Zeyd İbn-u Eslem'den o da babasından şunu tahrir etmiştir: Ömer İbn-ul Hattab, gece Allah'ın dilediği kadar salah kılar, ta ki gecenin sonu olduğunda ailesini salah için uyandırarak onlara "Haydi salaha salaha" der sonra da bu ayeti okurdu:

"Ailene salahı emret; kendin de ona sabırla devam et. Senden rızık istemiyoruz; (aksine) biz seni rızıklandırıyoruz. Güzel sonuç, takva sahiplerininindir."

Allahu Subhanehu, ayette [] "**ona sabırla devam et**" ifadesini kullanmıştır ki bu, [] "onun üzerinde sabret" ifadesinden daha güçlü bir delaletle sahiptir. Çünkü mebnide () ziyade demek manada ziyade demektir. Bu da bu hususta gayret ve ceht etmek demektir. Ateşten ve ateşe yaklaştıracak amellerden uzak durarak kişinin ailesini ve kendisini ıslah ederken karşılaştığı zorluklara şiddetle sabretmesidir. Şüphesiz Allah, salih kimselerin velisidir.

Bu bağlamda şu ayet-i kerimeyi zikretmekte fayda vardır:

"Ey iman edenler!

Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. Onun başında, acımasız, güçlü, Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve emredildiklerini yapan melekler vardır." [et-Tahrîm 6]

"Kendinizi ve ailenizi, ateşten koruyun." Yani Allahu Subhânehu'ya itaat ederek, marufu emredip münkeri nehyederek, dininizin hükümlerini öğrenerek, ailenize öğreterek, onları şeri hükümlere göre güzel şekilde terbiye ve tedip ederek, onlara salahı, siyâmı, zekatı, haccı ve diğer hükümleri emrederek kendinizi ve ailenizi, yani "eşlerinizi ve çocuklarınızı" ateşten uzak tutunuz demektir...

Tekrar başa dönüyorum: Karı ve koca olarak şebabın evlilik ilişkilerinde bu denli sorunlu olmaları doğrusu beni üzdü ve rahatsız etti. Bunun manası karı ve kocanın davete yapışmadıkları, davetin ahlakı ile ahlaklanmadıkları, daveti ihsan ile eda etmedikleri ve itkan ile yapmadıkları anlamına gelmektedir. Maazallah bu kişilerin sabit olan ayaklarının kaymasından korkarız.

H. 25 Şevval 1431

M. 04 Ekim 2010